

Єгорова Тетяна Петрівна,
молодший науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України

ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ

На сьогодні, як не прикро констатувати цей факт, лісова галузь України перебуває в системній кризі, адже наша держава, успадкувавши багато традицій природоохоронної справи від колишнього СРСР, суттєво відстала в розвитку процесу формування і впровадження системних підходів активного збереження природного середовища в умовах його істотної антропогенної трансформованості, зокрема у впровадженні принципу сталого управління лісами.

Зокрема, треба визначити, що в умовах незалежної України на лісовий сектор почали впливати раніше відсутні фактори – значне зменшення бюджетного фінансування, перехід територіального планування та управління більшою мірою на місцевий рівень, приватна власність на землю тощо. Дія цих факторів посилюється іноді вкрай прагматичним ставленням населення та влади до лісів не як до «зеленого золота» держави, а як «інструмента» та «джерела» одержання прибутків.

Окрім вищезазначених проблем, у нашій державі, як справедливо вважає Н. В. Марфіна [1, с. 437–443], відсутня достатня наукова розробка системи управління лісовим господарством та можливих шляхів її вдосконалення. Окремими аспектами цього питання займалися такі вчені, як М. Б. Бизова, А. А. Головка, А. М. Дейнека, В. І. Курило, Я. М. Лазаренко, П. В. Мельник, І. М. Синякевич, Ю. Р. Шеляг-Сосонко та інші.

Норми Лісового кодексу України від 21 січня 1994 року (у редакції від 18.12.2017 р.) визначають основні напрямки реалізації компетенції суб'єктів управління у сфері охорони лісів з метою забезпечення ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку з урахуванням природних та економічних умов, цільового призна-

чення, лісорослинних умов, породного складу лісів, а також функцій, які вони виконують. Так, основними функціями виступають: лісовпорядкування, ведення державного лісового кадастру, планування використання та охорони лісових ресурсів, прогнозування моніторинг та інформування, нормування та лімітування, державний контроль, державний облік лісів та сертифікація лісових ресурсів.

Щодо інноваційної складової розвитку лісової галузі необхідно визначити те, що на сьогодні в Україні впровадження інноваційної системи сталого управління лісами передбачається Концепцією реформування та розвитку лісового господарства, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2006 р. [2].

При цьому, корисним, на нашу думку, є запозичення інноваційного досвіду управління лісовим господарством держав Співдружності, оскільки ситуація, в якій опинились ліси, близька до вітчизняних реалій. Інноваційна модель розвитку лісового комплексу країн СНД передбачає, що її лісова політика повинна відповідати інтересам держави, бізнесу та суспільства. Для цього розробляється нормативно-правова база, яка забезпечуватиме реалізацію стратегії розвитку лісового комплексу, гармонізована з правом ЄС і лісовим законодавством суб'єктів, а також комплекс підзаконних актів, що регламентують порядок використання, охорони, захисту і відтворення лісів.

Важливим елементом інноваційного розвитку лісової галузі є стимулювання інвестиційної активності лісокористувачів. Так, у провідних країнах СНД передбачено ряд інноваційних фінансових інструментів, серед яких: можливість зниження податкового навантаження на інвестиції до введення в експлуатацію створюваних об'єктів із глибокої переробки деревини; можливість кредитування лісокористувачів, які здійснюють глибоку переробку деревини, у вигляді відстрочки платежів за використання лісів. При чому, фінансування витрат на здійснення переданих повноважень у сфері лісових відносин має здійснюватися за рахунок бюджету у взаємозв'язку з лісовим плануванням і цільовими прогнозними показниками діяльності.

Використання досвіду передових країн СНД та ЄС дасть змогу поліпшити стан та якісний склад лісів, посилити їх екологічні функції та підвищити продуктивність; створити умови для досягнення оптимальних показників рівня лісистості; удосконалити законо-

давство з питань лісового господарства з урахуванням екологічних, соціальних та економічних функцій лісів; запровадити нові природозбережні технології проведення лісозаготівель; удосконалити та оптимізувати систему управління лісовим господарством, лісовпорядкування, інвентаризації та моніторингу стану лісів; забезпечити соціальний захист працівників галузі лісового господарства; забезпечити розвиток лісівничої науки та освіти; забезпечити ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку тощо.

Крім перелічених вище інноваційних заходів, обов'язковою умовою успішного розвитку лісового сектору держави, на думку більшості науковців, є усунення наявних суперечностей між лісовим господарством і лісовою промисловістю, розвиток інтеграційних процесів у сфері лісозаготівлі, охорони і використання лісових ресурсів на базі орендних відносин та взаємних інтересів в організації сталого лісочористування. Необхідною є ефективна координація науково-технічної і соціально-економічної політики лісового господарства та лісової промисловості, формування і реалізація взаємопов'язаних міжгалузевих загальнодержавних і регіональних програм [3, 4]. Ці та інші напрямки, на наш погляд, повинні вивести галузь із системної кризи, а подальше розроблення і впровадження інноваційної концепції сталого управління лісами сприятиме підвищенню рівня лісистості та позитивно вплине на економіку держави в цілому.

Література:

1. Марфіна Н. В. Актуальні питання організації державного управління лісовим господарством в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки* : зб. наук. пр. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. № 53. С. 437–443.
2. Концепція реформування та розвитку лісового господарства України. URL: <http://www.zakon3.rada.gov.ua>.
3. Лісове законодавство у запитаннях та відповідях : довідник для громадян / FLEG (Forest Law Enforcement and Governance). «Удосконалення систем правозастосування й управління в лісовому секторі». Київ, 2011. 39 с. URL: http://www.lesovod.org.ua/sites/default/files/docs/fleg/Zapitannya_lisove_pravo_Dovidnik.pdf.
4. Сиякевич І. М. Лісова політика: підручник. Львів : ІЗИН. 2004. 300 с.